

МОРАЛ И ОБИЧАЈИ

Морал

Морални прописи стоје у блиској вези са религијом. О појму морала и моралних норми постоје различита схватања, али им је заједничко то што морал одређују, као систем, правила која произилазе из односа појединаца према осталим члановима друштва и друштву, а заснивају се на схватању о добру и злу. Одредба морала као скупа норми о понашању људи заснованих на схватању о добру и злу, као и историјска анализа моралних норми, показује да моралне норме прописују понашања која служе одржавању одређеног система друштвених односа, а забрањују понашања која могу довести до његовог рушења. Из овога се јасно види, у класном друштву, повезаност између класних интереса и моралних норми.

У југословенској литератури учињени су напори у циљу потпунијег одређивања појма морала. Међутим, схватања Вука Павићевића и Радомира Лукића су свакако најзначајнија. Вуко Павићевић одређује морал „као облик људске праксе, облик делатног, практичног одношења човека према свету, према другим људима као и према себи самом. Он се манифестује у вредносном процењивању људских поступака и хтења као позитивно или негативно вредних (односно, невредних) при чему се први одобравају, желе, препоручују, заповедају, а други не одобравају, куде, осуђују, забрањују“. Радомир Лукић, расправљајући о моралу као друштвеној појави, истиче да се морал може одредити не само садржински, већ се може дати, како формални, тако и садржински појам морала. Тако, он указује да се морал садржински најчешће одређује као систем норми који одређује шта је добро, а шта зло, и регулише људско понашање и људске односе. Формално, по његовом схватању, морал се може дефинисати као „скуп друштвених норми које субјект, као сопствену безусловну, самоциљну обавезу, засновану на добром, као самосталној врховној вредности, у моралној ситуацији осећа тренутно, целим бићем, а не само увиђа разумом, који често врши притисак на његове природне склоности и остварује његово човештво, а за чији прекршај он осећа грижу савест, док друштво на њега примењује спољне санкције уз истовремени захтев да он осећа грижу савести“. Али, садржински појам морала, по схватању професора Лукића, може се изразити речима: „Морал је друштвена духовна творевина, тј. скуп, сплет друштвених процеса општења међу члановима друштва помоћу одређених материјалних знакова, који својом релативном трајношћу и услед одређеног друштвеног притиска, омогућују да ови процеси имају увек релативно исту садржину, тј. да се њима саопштавају иста значења.“

Из оваквог појмовног одређивања морала произлази да је морал систем друштвених норми заснованих на схватању и злу који се карактерише, у односу на остала друштвена правила, својом ефикасношћу и аутономношћу. Он се интериоризира у једној заједници у њеним члановима, и делује изнутра на свест чланова заједнице, тако да временом, без обзира на санкције, постоје усвојени начин понашања. Ова карактеристика моралних норми одређује и карактер санкција и њихову повреду. Наиме, санкције за повреду моралних норми се не примењују организованом принудом, већ спонтаним реаговањима заједнице. У ствари, оно по чему се морал одликује и у чему се испољава његова аутономност јесте карактер санкције која прати повреду моралних норми. Санкцију за прекршај моралних норми изриче према себи сам субјект који се није понашао по моралним нормама. Та санкција се може састојати из осећања стида, осећања неодређеног страха, осећања гађења и презира према себи због непонашања по моралним нормама, осећања бола, опште нелагодности, осећања презира и жеље за самокажњавањем. Санкција за повреду моралних норми, у форми гриже савести, наступа аутоматски чим се прекши морална норма. „Нема сумње да је свест једна од најистакнутијих специфично људских особина, каквом не располажу друга жива бића која су нам позната, па можда је чак и највиша и највише људска особина, с обзиром на то да осећања и зачетке разума налазимо већ и код животиња. Али, свакако, да она не

представља никакву натприродну појаву. То је психичка појава као и свака друга“, написао је Лукић у својој књизи „Социологија морала“.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com